

Književni listi: Slovenski literatje obžalujejo žrtve in napovedujejo prelom uničevalnih ideologij – Iz pesnikovega v bralčevo srce

Sedmi dan vojne v senci ponovnih groženj armade

Armada še vedno ni odgovorila na ponujene štiri točke – Med 10. in 16. uro evakuacija mrtvih in ranjenih – Spopadi v Gornji Radgoni in Ljutomeru – Novi premiki vojske – Brutalen ukaz Adžića

LJUBLJANA, 3. julija – Slovenija spoštuje premirje in dogovor, dosežen sinoči na pogovorih s predsednikom in članom zveznega predsedstva, Stjepanom Mešićem in dr. Vasilom Tupurkovskim. Da bi preprečili sproščanje novih čustvenih odzivanj, so na tiskovni konferenci celotno opustili vsakršne vzdevke in govorili le o jugoslovanski armadi. Odgovora iz Beograda na včeraj ponujene štiri točke še vedno ni, ozračje v Sloveniji je še vedno napeto, toliko bolj, ker je dopoldne v Pomurju in Posavju še pokalo in tudi tankovske enote niso mirovale. Pričakovanja in upanja so osredotočena na sestanek KVSE v Pragi.

S petega armadnega območja je danes vendarle prišlo obvestilo s podpisom namestnika poveljnika Andrije Rašeta. Sporocilo je, da bodo vojaški helikopteri z oznako Rdečega križa danes med deseto in šestinsajsto uro evakuirali mrtve in

Tiskovna konferenca je bila že dopoldne v Cankarjevem domu, na njej je poleg ministra za informacije Jelka Kacina sodeloval tudi polkovnik Janez Slapar. Tudi na njej je bilo izrečeno upanje, da bodo posredovale članice KVSE z opazovalci, Slovenija pa si želi tudi posredovanja vojaških strokovnjakov, saj v Jugoslaviji očitno ni organa, ki bi lahko učinkovito nadzoroval armado. Slovenija ima namreč enote TO opremljene predvsem z orožjem za neposredne spopade, nima pa niti letalstva niti opreme za nadzor zračnega prostora Slovenije. Grožnja, da se bo do konca uresničil načrt »okop 91« s popolno zasledbo Slovenije in odstranitvijo njenega političnega vodstva, še ni nič manjša.

Demanti vojaškega prevrata

● BEOGRAD, 3. julija (Tanjug) – Novice, ki so jih danes dopoldne objavila nekatera domača in tuja sredstva obveščanja, namreč da so predsednika zveznega izvršnega sveta Ante Markovića aretirali ali celo ubili, niso resnične. Ante Marković normalno dela v svojem kabinetu in si prizadeva, da bi težak politični položaj v državi, ki se izmika nadzoru, umirili in rešili po mirni poti.

ranjene in vojsko oskrbeli s hrano. Sporocilo ne navaja, koliko helikopterjev bo prišlo v Slovenijo niti ne kdaj, zagotavlja pa, da ne bodo prevzajali bojnega tovora.

Sicer pa je imelo to vojaško območje danes tudi tiskovno konferenco v Zagrebu, na kateri so kriv-

● REKA, 3. julija – Kot je danes okrog 19. ure dejal poveljnik resnega korpusa generalpolkovnik Marjan Čad, so se enote jugoslovanske armade ob 17. uri začele umikati iz Sežane. Kozine in z Debelca rtiča ob slovensko-italijanski meji. Kot je dejal, bo umik mostov in oborožitve trajal do 24. ure. General Čad je to izjavil na podlagi ukaza poveljstva 5. vojaškega območja in izrazil upanje, da ne bo težav s slovenskimi teritorialci. Po njegovih besedah so dosegli sporazum s predsednikom sežanske občinske skupščine, ki je obljubil, da pripadniki teritorialne obrambe ne bodo ovirali umika vojske.

G. M.

do za vse, kar se je zgodilo, pripisali Sloveniji, njeni odcepitvi in njenemu napadu na JA, ki je hotela le mirno zavarovati državne meje. Generalpolkovnik Rašeta je na tiskovni konferenci zatrdil, da je ukazal ustavitvijo ognja, na vprašanja o premikih tankovskih enot iz Srbije na Hrvaško pa je odgovoril, da s tem ni seznanjen.

● ZAGREB, 3. julija (Tanjug) – Ker je po ustavi vrhovni poveljnik oboroženih sil SFRJ kolektivni organ, vsi člani tega organa oziroma predsedstva SFRJ sestavljajo vrhovno poveljstvo, torej so vrhovni poveljniki. Gospod Stipe Mešić, ki v tem mandatu opravlja funkcijo predsednika predsedstva SFRJ, ima svoje ustavne pravice in pristojnosti, vojska pa nima razloga, da ga ne bi priznala, tako kot tudi povsem zakonito izvoljenega predsedstva ne, je na današnji tiskovni konferenci v Zagrebu dejal namestnik poveljnika petega vojaškega območja generalpolkovnik Andrija Rašeta. Dejal je še, da v Jugoslaviji niso izvedli vojaškega udara in da ni nihče uporabil vojske brez dovoljenja pristojnega zveznega organa.

katerem je bilo 61 mladih fantov, ki se vračajo v svoje republike. V Mariboru so že dopoldne odprli poseben center, v katerem lahko starši lezniškim prometu je prišlo do nekaterih težav, saj je bil zaprt del proge proti Notranjski. V preskrbi doslej ni prišlo do večjih motenj, samovoljne podražitve nekaterih živil pa so pristojne republiške službe takoj ustavile.

● Slovenski obrambni minister Janez Janša je danes poslal štabom teritorialne obrambe in slovenski javnosti sporočilo, v katerem jih obvešča, da v Republiki Sloveniji ni predvidenih vojaških siliš in ukaz, naj se pripravijo na nadaljnje aktivnosti, ki naj bi sledile jutri zjutraj. Gre za izjemno brutalen ukaz, je na popoldanski tiskovni konferenci dejal minister za informacije Jelko Kacin. Ukaza ni želel podrobneje razložiti in komentirati, češ da mora zdaj vladati razum, in ne čustva.

JANA TAŠKAR

NA CESTI BRATSTVA IN ENOTNOSTI

Karikatura: Franco Juri

Predhodnica evropskih opazovalcev v Beogradu

Visoki državni uradniki iz držav »trojke« bodo pripravili misijo opazovalcev – Danes v Ljubljani

LJUBLJANA, 3. julija – Kot je včeraj izjavil italijanski zunanji minister De Michelis, se je Evropska skupnost odločila poslati v Jugoslavijo delegacijo, ki naj bi pripravila vse za prihod misije opazovalcev. Delegacija je že priselila v Beograd.

Sestavljajo jo politični direktorji zunanjih ministrstev Nizozemske, Luksemburga in Portugalske in en predstavnik izvršne komisije Evropske skupnosti. Ti odposlanci EŠ iz predsedujočih Nizozemske, prejšnje predsedujočje, Luksemburga, in bodoče predsedujočje, Portugalske, naj bi se v Beogradu srečali na informacijskem sestanku, predvidoma jutri pa bodo prišli še v Ljubljano. V Beogradu so predvideni pogovori s predstavniki zveznega sekretariata za zunanje zadeve; tema bodo zadnji dogodki v Jugoslaviji in uresničevanje treh točk Evropske skupnosti, ki so jih v nedeljo sprejeli v pogovorih s tremi zunanjimi ministri iz Evropske skupnosti, ko so se mudili v Jugoslaviji.

Na italijanskem konzulatu v Ljubljani je novico potrdil načelnik politične uprave zunanjega ministrstva Vittorio Surdo. Italijanski predstavnik je v Ljubljano prišel že pred kolegi iz držav »trojke« zato, da bi na ministrstvu za zunanje zadeve in predsedstvu v Ljubljani pripravil vse za obisk. Surdo nam je povedal, da se je te naloge lotil zato, ker je bila Italija doslej članica tre trojice in je še nekoliko dolžna pripraviti sestanek.

Francija prav tako podpira predlog, da se pošljejo opazovalci v Jugoslavijo, je na današnjem zasedanju vlade izjavil zunanji minister Roland Dumas. Pri tem je zahteval, da vsi evropski partnerji ta predlog sprejmejo. Obvestil je vlado o zadnjih dogodkih v Jugoslaviji in opozoril na »dramatičnost položaja«. Hkrati je francoski zunanji minister zahteval, da se skrbno spremlja nadaljnji potek dogodkov. »Zdajšnje dogajanje grozi, da bruhnejo na dan spet stare razlike in navzkrižja v Jugoslaviji,« je na zasedanju vlade poudaril Dumas.

Generalni sekretar Nata Manfred Woerner je danes pozval k takojšnji ustavitvi ognja v Jugoslaviji in izjavil, da je treba urediti zaostrene probleme po

mirni poti in prek pogajanj. »Naše najvažnejše sporočilo se glasi: prenehajte posegati po sili,« je dejal Woerner na novinarski konferenci, sklicani po srečanju s poljskim predsednikom Walenso v glavnem štabu Nata v Bruslju. »Povsem podpiramo poziv za ustavitvijo ognja v Jugoslaviji. Če vam gre za resnično stabilnost, je očitno, da tega ni mogoče doseči z uporabo vojaških sil,« se glase Woernerjeve besede.

Predsednik ČSFR Václav Havel se je na tiskovni konferenci v Pragi, ob obisku mehiškega predsednika Salinas, zavzel za to, da bi v Jugoslavijo poslali opazovalce, ki jih nadzorovali premirje. Tudi komisija za zunanjo politiko danskega parlamenta je vlado pooblastila, da po potrebi v Slovenijo pošlje svoje vojaške opazovalce.

D. K. in agencije

Predsedstvo naj izpolni svojo poveljniško vlogo

Zvezna vlada o razmerah v državi – Predsedstvo SFRJ kot vrhovni poveljnik ni opravilo svoje naloge

BEOGRAD, 3. julija – Zvezni izvršni svet je na današnji seji, ki jo je vodil Ante Marković, zahteval čimprejšnjo sklic seje predsedstva Jugoslavije, na kateri bi obravnavali trenutne razmere v Jugoslaviji.

Sklenil je, naj zvezni sekretar za notranje zadeve Petar Gračanin takoj odpotuje v Zagreb, nato pa naj si s slovenskim notranjim ministrom Igorjem Bavčarjem in generalom Rašeto ogleda nekatera območja in ugotovi, kakšne so razmere na njih, saj so informacije, ki jih dobiva vlada, protislovne. ZIS neprestano zaseda in sprejema ukrepe, za katere je pristojen, o poslednem spoštovanju včeraj doseženega dogovora o prekinitvi ognja in oboroženih spopadov.

Zvezna vlada opozarja državljane, da je v središčih javnega obveščanja in v pripovedovanju ljudi vse več dezinformacij, je odgovoril, da je premier Marković prav zato odšel s seje zvezne vlade in da se pogovarja z vodstvom armade. To je bil obenem tudi odgovor na vprašanje, kaj v tem trenutku praktično poveljuje jugoslovanski armadi.

Predstavnik zvezne vlade za tisk Predrag Tašić je na tiskovni

Zamenjali so dva ministra

Franjo Tudman imenoval novega obrambnega in notranjega ministra – Armada osvaja Hrvaško

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 3. julija – Na sinočni seji vrhovnega državnega sveta Hrvaške je predsednik republike dr. Franjo Tudman sporočil, da je naredil kadrovske zamenjave na dveh ključnih področjih: za novega obrambnega ministra je imenoval dr. Šimeta Đodana (ker je Marlin Špegelj postal poveljnik zborna narodne garde), za novega policijskega ministra pa dr. Onesina Cvitan, ker Josip Boljkovac, tako so sporočili, »prevzema novo dolžnost«.

Sicer pa skuša davi objavljeno sporočilo vrhovnega državnega sveta predvsem pomiriti Hrvate, ki so vse bolj razburjeni zaradi vse očitnejše grožnje, da zdaj vojska prodira tudi na njihovo območje. »Najslabša obramba

se pojavljajo tudi nevarne dezinformacije. Tako Radio Beograd poroča, da je reška rafinerija minirana in da so hrvaški specialci postavili blokade okrog tamkajšnjih vojašnic. Namestnik reškega sekretarja za notranje zadeve je

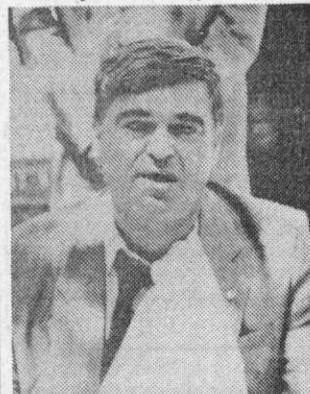

Dr. ŠIME ĐODAN

domovine so samovoljni, neorganizirani napadi na armado,« poudarja to sporočilo, ki skuša ljudi odvrti od podobnih spopadov, kot so se sinoči vneli pred vojašnico maršala Tita v Novem Zagrebu, ko sta padla po en vojak in civilist, več deset ljudi na obeh straneh pa je bilo laže ali težje ranjenih.

Toda sinoči so prišle tudi vesti, da prodira iz Srbije na Hrvaško več sto oklepnih vozil, od katerih je okrog 180 tankov danes navezodaj prek Baltinskega mostu prišlo na hrvaško stran, kjer so okrog polnočnega zasledili Baranjo. Njihovemu prodoru se ni nihče upiral, občinske oblasti pa so celo pozivale ljudi, naj ne nasedajo vojaškim provokacijam.

V teh eksplozivnih razmerah

Dr. ONESIN CVITAN

zatrdil, da policija ni poslala ostrostrelcev na streho bolnišnice v Sušku (ki stoji poleg vojašnice), kaj šele da bi nanjo postavila top.

● Vendar pa očitno niso povsod na Hrvaškem tako miroljubni. Vodstvo Osješkega sporocila, da je pripravljeno braniti mesto, podobna opozorila pa prihajajo iz občine Županja in hrvaških vasi vinkovske in vukovarske občine.

sodelujejo v »krvavem Adžićevem piru«. Ti pozivi niso brez odmeva, saj pravijo, da iz nekaterih vojašnic bežijo kar cele skupine vojakov.

Več na 2. strani.

PETER POTOČNIK

DANES V DELU

● Vsaka hiša, mimo katere so šli tanki, ima pečat vojne

Ognjeni pekel v Gornji Radgoni

● Častnik JA bo dobil slovensko državljanstvo

Državljanstvo je bilo pogoj za predajo stražnice

stran 3

● Tovarne na Slovenskem proizvajajo iz zaloga

Nahujše težave se zdaj kažejo v prometu, pa tudi v plačilnih tokovih

stran 5

● Generali hočejo »čast«, ne miru

Zakaj Kadjević ni odgovoril na slovenski predlog za ustavitvijo sovražnosti

stran 11

● Skupni poziv slovenskih društev

Za mednarodno priznanje samostojne države Slovenije

stran 12

● V vojni povzročene škode zavarovalnice ne poravnajo

To škodo naj bi poplačale vojne reparacije

stran 13

V Pragi o Jugoslaviji

V češkoslovaškem glavnem mestu se je začelo zasedanje KVSE z eno samo točko dnevnega reda: kriza v Jugoslaviji – Genscher svari pred neupravičenim optimizmom

PRAGA, 3. julija – Popoldne se je v Pragi začel prvi sestanek v zgodovini Konferencie o evropski varnosti in sodelovanju, na katerem je tema ena sama država članica – Jugoslavija. Na zasedanju naj bi 35 držav članic ocenilo jugoslovansko krizo in uporabilo mehanizem KVSE »za posvetovanje in sodelovanje v nujnih primerih«. Srečanje bo predvidoma trajalo dva dni.

Konferenca se je začela okoli 15. ure. Predstavniki 35 držav razpravljajo o besedilu, s katerim bodo pozvali Slovenijo, Hrvaško in zvezne jugoslovanske oblasti, naj sprejmejo mirovni predlog Evropske skupnosti. Na prošnjo Slovenije bodo govorili tudi o možnosti, da bi poslali na prizorišče skupino opazovalcev KVSE in v zahodnih državah. Zasedanje v češkoslovaškem zunanjem ministrstvu vodi nemški predstavnik Wilhelm Hoeyneck.

Nemški zunanji minister Hans-Dietrich Genscher je v zvezi s krizo v Jugoslaviji opozoril, da od današnjega zasedanja v Pragi »ni pričakovati čudežev«. V intervjuju za nemški radio (DRF) je daval ponovljeno mnenje, »da se je vojska v Jugoslaviji izmuznila političnemu nadzoru in da si prizadeva utrditi stare strukture in svoj položaj«. Nemški minister je izrazil prepričanje, da se bo jugoslovanski armadi to le ne bo posrečilo, ker se celo ljudje, živeči v Srbiji, niso več pripravljeno bojevati za staro ideologijo. Po Genscherjevih besedah armada s svojim ravnanjem le še spodbuja prizadevanja jugoslovanskih republik za neodvisnost.

Avstrijska diplomacija načeloma zelo pozitivno ocenjuje mehanizme konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki omogočajo naglo obravnavo nastalih kriznih razmer. Kar zadeva možnost za zelo konkretne in takojšnje rezultate sedanjega praškega zasedanja KVSE na temelju mehanizma za posvetovanje in sodelovanje v nujnih primerih, pa je avstrijska diplomacija mnenja, da morajo biti pričakovanja realistična.

● Na sestanku KVSE so na nizozemski predlog zahtevali takojšnjo prekinitev ognja v Jugoslaviji in obsojili uporabo sile. Sprejeli so resolucijo, s katero so zahtevali, naj se vsi vojniki vrnejo v vojašnice. Kakršnakoli uporaba sile v jugoslovanski krizi je popolnoma nesprejemljiva, piše v deklaraciji odbora KVSE.

nje, da se jugoslovanski armadi to le ne bo posrečilo, ker se celo ljudje, živeči v Srbiji, niso več pripravljeno bojevati za staro ideologijo. Po Genscherjevih besedah armada s svojim ravnanjem le še spodbuja prizadevanja jugoslovanskih republik za neodvisnost.

Avstrijska diplomacija načeloma zelo pozitivno ocenjuje mehanizme konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki omogočajo naglo obravnavo nastalih kriznih razmer. Kar zadeva možnost za zelo konkretne in takojšnje rezultate sedanjega praškega zasedanja KVSE na temelju mehanizma za posvetovanje in sodelovanje v nujnih primerih, pa je avstrijska diplomacija mnenja, da morajo biti pričakovanja realistična.

● Na sestanku KVSE so na nizozemski predlog zahtevali takojšnjo prekinitev ognja v Jugoslaviji in obsojili uporabo sile. Sprejeli so resolucijo, s katero so zahtevali, naj se vsi vojniki vrnejo v vojašnice. Kakršnakoli uporaba sile v jugoslovanski krizi je popolnoma nesprejemljiva, piše v deklaraciji odbora KVSE.

Praško zasedanje in obravnavo položaja v Sloveniji in Jugoslaviji sta seveda obliki mednarodnega pritiska na jugoslovanske zvezne organe. Po mnenju nekaterih avstrijskih komentatorjev in diplomatov bi zasedanja KVSE na podlagi tega mehanizma lahko s poročili postala pomembna opora za posredovanje v spornih zadevah.

Toda vse je srednjeročno in dolgoročno. V položaju, v katerem je v teh dneh in urah Slovenija, in sprito dejstva, da je vpliv jugoslovanskih zveznih organov na vojsko izredno vprašljiv, pa se postavlja vprašanje o sposobnosti KVSE, da ne ukrepa samo z resolucijami, temveč povsem konkretno.

Odločitve o tujih opazovalcih premirja bi po avstrijskem mnenju zato lahko prej sprejela Evropska skupnost. Na današnjem zasedanju KVSE pred dnevi v okviru posvetovalnega odbora centra za preprečevanje konfliktov se je pokazalo, da številne države ES nasprotujejo pošiljanju vojaških opazovalcev in da so bolj naklonjene civilnim in da so bolj naklonjene civilnim opazovalcem. Po mnenju avstrijskega zunanjega ministra Aloisa

Mocka je treba v tem trenutku uporabiti vsa sredstva mednarodnega političnega in gospodarskega pritiska na Jugoslavijo, da se ustavi pohod jugoslovanske vojske.

Generalni sekretar OZN Perez de Cuellar, ki je sinoči prišel v Zenevo, pa je v današnji izjavi poudaril, da s čedalje večjo za skrbjenostjo spremlja položaj v Jugoslaviji. O tem se je zadnje dni pogovarjal v Londonu in Bonni in močno upa, da bodo regionalna prizadevanja v okviru EŠ in KVSE uspešna in da se bo

HANS-DIETRICH GENSCHER

mogoče izogniti nadaljnjemu prilivanju krvi ter priti do pogajalske rešitve za sedanje probleme. V krajšem pogovoru z novinarji je na vprašanje o morebitnih akcijah svetovne organizacije dejal, da se je treba ta hip izogniti podvajanju prizadevanj, ki potekajo prav zdaj. »Vsakršna akcija OZN bi bila videti kot vpletanje v prizadevanja Evrope,« je dejal prvi mož svetovne organizacije, in dodal, da bi vsak morebiten poseg moral odobriti varnostni svet. Skratka, po mnenju generalnega sekretarja je treba pobudo za uredjanje krize v Jugoslaviji prepustiti vsaj za zdaj EŠ in KVSE, pri čemer akcija svetovne organizacije ni izključena. De Cuellarjev tiskovni predstavnik François Giuliani je na vprašanje Dela, ali je katera od članic OZN že zahtevala sklic varnostnega sveta, odgovoril nikalno, potrdil pa je, da lahko vsaka pripadnica svetovne organizacije, tudi Jugoslavija, pošlje zahtevo po razpravi in morebitnem posegu najpomembnejšega telesa OZN, če meni, da sta ogrožena svetovni mir in varnost.

BOJAN GROBOVŠEK
BOŽO MAŠANOVIC
in agencije

SLOVENSKO BOJIŠČE

STANJE 3. julija 1991 ob 15 uri

